

7. Starostina, A.O., Chervanov, D.M., Zozulok, O.V. (2002), *Маркетинг* [Marketing], tutorial, Znannia – Pres, Kyiv, Ukraine, 191 p.
8. Philip Kotler (2003), *Marketing ot A do Ya. 80 kontsepsiy, kotoryye dolzhen znat kazhdy menedzher* [Marketing from A to Z. 80 conceptions which every manager needs to know], «Neva», St.-Peterburg, Russia, 224 p.
9. Praude, V.R. and Bilyi, O.B. (1994), *Маркетинг* [Marketing], tutorial, Vyshha shkola, Kyiv, Ukraine, 256 p.
10. Yezhova, L.F. (2002), *Informatsiyni marketynh* [Informational marketing], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine, 360 p.
11. Poltorak, V.A. (2003), *Marketynhovi doslidzhennia* [Marketing research], tutorial, Tsentri navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine, 387 p.
12. Beliaitsev, M.I. and Vorobiova, V.N. (2006), *Marketynhovi menedzhment* [Marketing management], tutorial, Tsentri navchalnoi literatury, Kyiv, Ukraine, 407 p.
13. *Ekonomichna entsyklopediia, Tom 2* [Economic Encyclopedia, Vol 2] (2001), Vydavnychiy tsentr «Akademiia», Kyiv, Ukraine, 848 p.
14. Mxitarian, S.V. (2006), *Marketynhova informatsionnaia sistema* [Marketing information system], Izd-vo Eksmo, Moscow, Russia, 336 p.
15. Buchatska, I.O. (2000), "The development of information provision of marketing activities of trade enterprises", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.02, Kyiv, Ukraine, 19 p.
16. Markova, V.D. (2005), *Marketing menedzhment* [Marketing management], «ZKOR-shtaga», Novosibirsk, Russia, 248 p.

УДК 330.112.2

Чумак Р.М.,
пошукач*Білоцерківський національний аграрний університет*

ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Chumak R.M.,
candidate for a degree
Bila Tserkva National Agrarian University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC PRINCIPLES OF DIVERSIFICATION OF AGRICULTURAL ENTERPRISES ACTIVITY IN UKRAINE

Постановка проблеми. Незважаючи на кризу, що охопила агропромисловий комплекс нашої країни, він все-таки залишається одним із найважливіших секторів національної економіки. У зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в нашій країні і в світі в цілому, господарючі суб'єкти не можуть будувати довгострокові плани свого розвитку. Для забезпечення сталого зростання господарювання необхідно шукати стратегічний підхід до управління сільськогосподарськими підприємствами. Під впливом жорсткої конкуренції в період становлення ринкових відносин і вдосконалення економічних відносин відбувається диверсифікація сільськогосподарських підприємств.

Однією із основних передумов здійснення диверсифікації – це поліпшення фінансового стану суб'єктів, яке досягається підвищенням рівня прибутковості виробничо-господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми диверсифікації виробництва в Україні відноситься до недостатньо розроблених як в теоретичному, так і в методичному відношенні. Теоретичним надбанням є наукові праці економістів-дослідників: А.А. Томпсона, А.Дж. Стрикленда, І. Ансоффа, Г. Мінцберга, О.А. Бабінцевої, Г. Немченко, С. Донецької, В.Я. Семенова, А.А. Іщенко, І.Н. Красникова, В.Г. Андрійчука, М.Х. Корецького, В.А. Борисової, В.Г. Дудінова, Н.Г. Маслак, М.В. Міньковської, М.Й. Маліка, А.В. Чупіса, А.О. Шепіцена та ін.

Разом з тим до питань, які потребують вирішення, відносяться: вивчення економічної природи, для оптимального використання диверсифікації виробництва з врахуванням особливостей аграрного господарювання.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо диверсифікації виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільське господарство сьогодні перебуває у стані невизначеності. З одного боку, завдяки природнім і кліматичним умовам демонструються високі

* Науковий керівник: Свиноус І.В. – д.е.н., професор.

показники урожайності, створено гнучку систему оподаткування, впроваджуються державні програми дотацій і підтримки галузі. Проте, з іншого – через недосконалий алгоритм виконання запланованих програм, неузгодженість дій профільних органів виконавчої влади, відсутність діючого ринкового механізму збуту продукції, ручне управління ціноутворенням в галузі, засилля трейдерів і посередників зводить позитивні показники нанівець [1, с. 76].

Нині сільськогосподарський товаровиробник знаходиться між двома монопольними суб'єктами взаємовідносин – виробниками матеріальних ресурсів і переробниками та торгово-посередницькими структурами, які встановлюють занижені закупівельні ціни. З цього приводу І. Лукінов зазначив: «... переробна промисловість, що випускає кінцеві продукти споживання, маючи суттєве технологічне відставання від своїх західних конкурентів, на жаль, втрачає взаємозацікавлені економічні зв'язки з виробниками і постачальниками сировини. Почуваючи себе монополістом, ця промисловість штучно занижує ціни сільськогосподарської сировини проти рівня їх реальної вартості, підриваючи доходи своїх партнерів» [2, с. 8]. Тому виникла така ситуація, в якій виробник втрачав частину прибутку, навіть не відшкодувавши своїх витрат на виробництво.

В 2013 р. проявився економічний ефект від диверсифікації сільськогосподарської діяльності суб'єктів агробізнесу, що знайшов своє відображення в рівні рентабельності.

Так, позитивні тенденції зміни рентабельності супроводжувалися зростанням частки продукції тваринництва в структурі товарної продукції. В сільськогосподарських підприємствах найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції займають зернові (20,7%) та яйця (23,5%), що свідчить про прояв зв'язаної диверсифікації виробництва. Схожа картина проявляється в господарствах з рівнем рентабельності 40,1-60%, в яких найбільшу питому вагу займають відповідно зернові (35,8%) та м'ясо свиней (10%) (табл.1)

Таблиця 1

Групування сільськогосподарських підприємств за рівнем рентабельності продукції в сільськогосподарських підприємствах України за 2013 р.

показники	Групи за рентабельністю с.-г. продукції, %						
	до -20	від -19,9 до 0	0,1-10	10,1-20	20,1-40	40,1-60	понад 60
Кількість господарств у групі	1119	1994	2017	1264	1387	558	628
Частка продукції тваринництва у товарній продукції, %	16,7	20,3	22,4	23,7	22,2	22,8	38,9
Сільськогосподарська продукція Реалізовано: всього, млн. грн	8645	23475	24813	17504	21659	7129	14218
на одне господарство, тис. грн	7725	11773	12302	13848	15616	12777	22639
Прибуток: всього, млн. грн	-4145	-2334	1074	2224	4657	2340	7988
на одне господарство, тис. грн	-3704	-1171	532	1760	3358	4193	12720
Рівень рентабельності (+,-), %	-32,4	-9,0	4,5	14,6	27,4	48,8	128,2
Питома вага у виручці від реалізації с/г продукції:							
зернових культур	49,2	43,0	41,6	41,2	41,2	35,8	20,7
у т.ч. пшениці	18,7	16,2	16,4	15,1	14,9	13,5	6,9
кукурудзи	25,4	21,2	19,6	20,8	21,5	17,1	11,7
соняшнику	14,8	16,8	18,0	17,9	18,6	23,4	15,6
молока	7,5	8,9	7,1	7,5	7,7	4,2	0,7
м'яса свиней	2,4	5,1	8,6	7,7	2,8	10,0	1,0
яєць	2,3	1,9	1,8	3,9	8,4	5,0	23,5

Джерело: авторська розробка

Як свідчить оцінка господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, концентрація виробничих ресурсів на виробництво монопродукту в умовах відсутності системи планування виробництва та споживання сільськогосподарської продукції та продуктів харчування призводить до суттєвого ризику, що виражається через рівень прибутковості. Аналогічна ситуація проявляється і в багатогалузевих господарствах (табл. 2).

Так, найвищий рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції зафіксовано в товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві двох підгалузей. Стабільний рівень рентабельності зберігався протягом всього досліджуваного періоду.

Протягом 2005-2013 рр. спостерігаються суттєві коливання показника ефективності в багатогалузевих сільськогосподарських підприємствах, що свідчить про неоптимальний підбір напрямів виробничо-господарської діяльності.

Таблиця 2

Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств України в залежності від кількості галузей

Показники	2005 р.				2010 р.				2013 р.			
	Рентабель- ність всього, %	В т. ч.		Рентабель- ність всього, %	В т. ч.		Рентабель- ність всього, %	В т. ч.		Рентабель- ність всього, %	В т. ч.	
		рослинництва	тваринництва		рослинництва	тваринництва		рослинництва	тваринництва			
1 галузь	10,2	1,5	18,6	16,6	21,6	11,7	10,3	6,4	13,3			
2 галузі	16,6	-0,5	34,9	15,6	14,8	17,2	29,8	21,5	58,5			
3 галузі	9,1	9,1	8,9	12,0	12,8	7,5	6,4	6,3	6,6			
4 галузі	5,9	7,0	4,2	14,7	16,9	4,0	7,4	9,1	-0,6			
5 галузей	4,1	7,4	-2,0	7,8	14,4	-9,0	6,7	11,1	-5,5			
6 галузей	3,9	7,3	-1,7	22,5	21,8	24,2	10,6	6,9	21,3			
7 галузей	4,9	9,0	-1,7	11,7	20,2	-6,8	7,8	13,4	-4,7			
8 галузей	5,0	10,7	-4,4	14,1	21,4	-9,1	10,3	15,8	-6,2			
9 галузей	8,2	11,3	3,3	15,5	22,8	-0,1	7,8	15,0	-7,8			
10 галузей	9,0	12,2	3,8	11,2	20,7	-4,0	5,9	8,4	-3,1			
11 галузей	7,6	11,6	1,9	13,3	22,6	-12,1	10,4	26,9	-22,7			
12 галузей	22,9	26,5	18,0	22,0	39,5	-2,7	-6,6	-2,4	-15,1			
13 галузей	13,0	16,2	8,7	-4,8	12,3	-14,0	10,4	16,1	7,2			
14 галузей	-14,2	-3,8	-20,3	-9,8	-2,5	-17,1	-13,6	-12,7	-18,8			
більше 14 (15 галузей)	10,9	13,5	7,5	-17,7	-13,0	-25,5	15,6	21,8	10,5			

Джерело: авторська розробка

Так, в господарствах, які виробляють 14 видів сільськогосподарської продукції протягом досліджуваного періоду спостерігається збитковість. В сільськогосподарських підприємствах в 2013 р., які виробляли 6-7 видів продукції, сума отриманого прибутку від вирощування продукції рослинництва компенсувало збиток від виробництва тваринницької продукції і в кінцевому результаті забезпечило позитивний результат від ведення виробничо-господарської діяльності.

З метою з'ясування ефективності горизонтальної диверсифікації з'ясуємо ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств з КВЕД «Рослинництво» (табл. 3).

Таблиця 3

Фінансові результати діяльності підприємств галузі сільського господарства КВЕД "Рослинництво"(млн. грн.)

Рік	Чистий прибуток (збиток)	Підприємства, які одержали чистий прибуток		Підприємства, які одержали чистий збиток		Рівень рентабельності (збитковості), %	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	усієї діяльності	операційної діяльності
2005	1490,2	65,9	2648,6	34,1	1158,4	6,3	9,6
2006	2280,6	70,7	3572,8	29,3	1292,2	9,6	13,2
2007	5630,5	74,3	7143,9	25,7	1513,4	18,0	24,8
2008	2745,8	72,6	7583,9	27,4	4838,1	5,3	11,4
2009	4922,6	71,1	9808,6	28,9	4886,0	8,2	16,0
2010	13495,7	72,1	17066,5	27,9	3570,8	19,3	27,4
2011	20232,2	85,6	24222,8	14,4	3990,6	19,9	26,2
2012	19856,6	79,7	25424,6	20,3	5568	15,5	22,4
2013	9883,8	81,3	18908,3	18,7	9024,5	7,1	10,3

Джерело: авторська розробка

Протягом 2005-2013 р. спостерігалось зростання частки прибуткових сільськогосподарських підприємств з 65,9 % в 2005 р. до 81,3% в 2013 р., при цьому спостерігалось суттєве коливання рівня рентабельності як від операційної, так і від всієї діяльності.

Дана обставина викликана як коливанням цін на матеріальні ресурси, так і на продукцію рослинництва. У рослинництві підприємствами отримано 9060,9 млн. грн. прибутку, а рентабельність склала 11,3% (у 2012 р. відповідно 17029,8 млн. грн. і 22,3%).

Як свідчать проведені результати статистичного дослідження, рівень рентабельності знижується в ті роки, коли посилюється диспаритет цін між матеріальними ресурсами та продукцією рослинництва.

Вчені зазначають, що «...порушення паритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію та посилення короткострокових циклічних і сезонних коливань цін на окремі види сільськогосподарської продукції зумовлені насамперед більш високою еластичністю її пропозиції порівняно з еластичністю попиту на неї» [3, с. 111-113].

У звітному році було зафіксовано зниження рівня рентабельності виробництва більшості продукції рослинництва. Зокрема, прибутковість зернових і зернобобових культур скоротилася з 15,2% у 2012р. до 1,7% у 2013р., соняшника – з 45,8% до 29,0%, ріпаку – з 21,4% до 8,4%, цукрових буряків (фабричних) – з 15,7% до 2,7%.

Поряд з цим, за підсумками 2013р. суттєво зросла рентабельність виробництва картоплі – з мінус 21,5% у 2012р. до 22,2% у 2013р. Також спостерігається зростання рентабельності виробництва овочів відкритого ґрунту, прибутковість якого становила 8,9% проти мінус 6,8% у 2012 р.

Протягом 2005-2013 рр. спостерігається поступове зростання ефективності основних видів зернових культур та соняшнику при поглибленні спеціалізації та концентрації виробництва.

Втім, величезний земельний банк зовсім не означає прибутковості та ефективності агробізнесу [4, с. 296]. Показники українського сільського господарства до сьогодні далекі від світових аналогів. Зараз врожайність українських агрокультур не відповідає аналогічним показникам у Європі та світі. Наприклад, середня врожайність пшениці, якою в 2013/2014 році було засіяно 26% всіх посівних площ, нижча від середнього показника Європейського Союзу на 79%. Навіть якщо топ-5 публічних вітчизняних агрокомпаній («Кернел», «МХП», «Мрія», «Агротон» і «Астарта») мають вищі показники по кукурудзі та соняшнику, ніж європейські, то по пшениці вони все ще відстають. За даними Світового банку, у Франції на душу населення припадає 0,28 га посівних площ, а в Україні - 0,71 га. При цьому Франція випереджає Україну за обсягами виробництва пшениці, цукрових буряків, кукурудзи та ріпаку – тобто саме тих культур, які утворюють експортний профіль України (близько 50% всіх посівних площ).

Більшість малих та середніх сільськогосподарських підприємств не мають потужностей по доробці та зберіганню зібраного врожаю, що змушує реалізувати посередницьким структурам в період збиральної компанії, коли рівень закупівельних цін найнижчий [5, с. 109].

Агрохолдинги мають в своєму складі елеватори, що дає можливість зберігати зерно та реалізувати в період максимальних цін [6]. Більшість вертикально-інтегрованих структур самостійно реалізують продукцію кінцевим споживачам, в тому числі і на зовнішньому ринку, отримуючи додатковий дохід у вигляді повернення ПДВ, а також у вигляді різниці між цінами на внутрішньому та зовнішньому ринках [7, с. 31].

Наявність в організаційно-виробничій структурі хлібопереробних підприємств дає можливість мінімізувати ризик збуту зернових сільськогосподарським товаровиробникам та отримувати дохід у вигляді доданої вартості, яка формується при переробці. Як зазначає Зіновчук В.В., що «це об'єднання сільськогосподарських товаровиробників, їх зусиль з метою просування у суміжні з сільськогосподарським виробництвом сфери діяльності для забезпечення контролю за рухом створеної у власному господарстві продукції й отримання від цього відповідного зиску» [8, с. 25].

Організація часткової переробки зернових культур на міні млинах в сільськогосподарських підприємствах з метою подальшої реалізації з економічної та технологічної точки зору буде не вигідним. Як свідчать результати досліджень, проведених науковцями, якість борошна буде суттєво нижча ніж при промисловій переробці, при значно вищих витратах на переробку.

Як свідчать результати спостережень, більшість сільськогосподарських підприємств здійснюють переробку зерна пшениці лише з метою задоволення внутрішньогосподарських потреб у борошні та крупах.

Висновки з даного дослідження. Оцінюючи рівень ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, спостерігається чітка картина: розосередженість виробничих і фінансових ресурсів призводить до зниження ефективності їх функціонування. Найбільш оптимальними за рівнем ефективності є господарства, які виробляють 2-3 види сільськогосподарської продукції, котрі відносяться до складу обох галузей сільського господарства, що дає мінімізувати ризики негативних проявів коливань як по відношенні до тваринницької, так і рослинницької продукції.

Нині постає проблема мінімізувати вплив диспаритету цін при виробництві сільськогосподарської продукції, що є чи не визначальним фактором, який впливає на рівень ефективності виробництва.

Ринкова економіка в цілому у всіх галузях і сферах національної економіки функціонує та розвивається на засадах еквівалентного обміну між суб'єктами господарювання. Однак це стосується тих із них, в яких індивідуальні витрати виробництва є близькими до суспільно необхідних. Якщо вони вищі, то ринкові ціни їх не компенсують. І в цьому контексті у загальному ринковому просторі щодо відсталіх підприємств завжди існує диспаритет цін.

Наслідком його є або державна підтримка чи економічне банкрутство, посилення концентрації й техніко-технологічний розвиток виробництва, зростання ефективності та продуктивності. У сільському господарстві диспаритет цін має особливості, які зумовлені монополічним становищем суміжних із ним сфер АПК. У цілому він є більш руйнівним, що веде до порівняно низького рівня прибутковості й рентабельності агроформувань. Але і тут великі підприємства, що використовують новітні техніку й технологію, функціонують рентабельно та можуть розв'язувати проблемні питання виробництва продовольства без втручання держави (за умови недопущення зовнішньоекономічної експансії).

Література

1. Лукінов І.І. Стратегія і механізм пореформеного розвитку національного АПК / І.І. Лукінов // Економіка АПК. – 2002. – № 8. – С. 6-10.
2. Олійник О.В. Паритет цін і його рух / О.В. Олійник // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 114-113.
3. Зіновчук В.В. Економічна природа псевдокооперативів та небезпека їх поширення в аграрному секторі України / В.В. Зіновчук // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2010. – № 3 (42). – С. 23-28.
4. Зоренко О.В. Етапи диверсифікації сільськогосподарського виробництва / О.В. Зоренко // Вісник СНАУ. Серія „Фінанси і кредит”. – 2006. – №1(20). – С.293 – 297.
5. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: монографія / В.Г. Андрійчук. – Ніжин: ТОВ “Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – 216 с.
6. Великі, аграрні та ефективні [Електронний ресурс] // «АгроБізнес-Кур'єр», 2010. – № 19. – Режим доступу: <http://agrobiz.com.ua/publications/6-velyki-agrarni-ta-efektyvni>
7. Вітківський О.С. Ефективність стратегії диверсифікації діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища / О.С. Вітківський // Економіка та держава. – 2009. – № 8. – С. 30-32.
8. Эффективность диверсификации агропромышленного производства / В.Я. Красников, Р.В. Солошенко, В.А. Долгополов, П.Е. Пархоменко. – Курск: Изд-во Курск. гос. с.-х. ак., 2004. – 151 с.

References

1. Lukinov, I.I. (2002), “The strategy and mechanism of post-reform development of the national AIC”, *Ekonomika APK*, no. 8, pp. 6-10.
2. Oliinyuk, O.V. (2006), “Parity of prices and its movement”, *Ekonomika APK*, no. 1, pp. 114-113.

3. Zinovchuk, V.V. (2010), "The economic nature of of pseudo cooperatives and danger their the spread in the agrarian sector Ukraine", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy*, no. 3 (42), pp. 23–28.
4. Zorenko, O.V. (2006), "Stages of diversification of agricultural production", *Visnyk SNAU. Seriya „Finansy i kredyt”*, no. 1(20), pp. 293 – 297.
5. Andriichuk, V.H. (2007), *Kapitalizatsiia silskoho hospodarstva: stan ta ekonomichne rehuliuвання rozvytku* [Capitalization of Agriculture: state and economic regulation of development], monograph, TOV "Vydavnytstvo "Aspekt-Polihrاف", Nizhyn, Ukraine, 216 p.
6. Large, agricultural and effective, «*AhroBiznes-Kurier*», (2010), no. 19. – Rezhyim dostupu: <http://agrobiz.com.ua/publications/6-velyki-agrarni-ta-efektyvni>
7. Vitkovskiy O.S. (2009), "The effectiveness of the strategy of diversification of activities under unstable external environment", *Ekonomika ta derzhava*, no. 8, pp. 30-32.
8. Krasnikov, V.YA., Soloshenko, R.V., Dolgoplov, B.A., Parkhomenko, P.Ye. (2004), *Effektivnost diversifikatsii agropromyshlennogo proizvodstva* [effectiveness of the diversification of agroindustrial production], Izd-vo Kursk. gos. s.-kh. ak., Kursk, Russia, 151 p.

УДК 330.341.1:338.43.01:636.085

Тимчак В.С.,
аспірант*

Житомирський національний агроекологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ІННОВАЦІЯ» У КОРМОВИРОБНИЦТВІ

Tymchak V.S.,
graduate student

Zhytomyr National Agroecological University

THE FEATURES OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE CONTENT OF THE CATEGORY "INNOVATION" IN FODDER PRODUCTION

Постановка проблеми. Формування інноваційної політики та ефективність використання інновацій стає вирішальним фактором забезпечення конкурентоспроможності та розвитку вітчизняних галузей аграрного сектору економіки. Для аграрних підприємств у реально існуючих умовах ринкової економіки поряд із рослинництвом, одним з головних орієнтирів виробництва та реалізація тваринницької продукції. Однак низька інноваційна активність, безсистемність впровадження нововведень, недосконалість економічного механізму управління інноваційними процесами, відсутність в аграрному виробництві висококваліфікованих інноваційних менеджерів із досвідом просування інновацій стримують розповсюдження інноваційної діяльності. Тому актуальним є питання дослідження та систематизації теоретико-методологічних підходів до змісту інновацій у такій життєво необхідній галузі сільського господарства як кормовиробництво.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливу роль в аграрному секторі економіки відіграє впровадження та використання новітніх технологій і досягнень науково-технічного прогресу, адже інновації є результатом розумової та практичної діяльності людини, засобом підвищення ефективності та адаптації аграрних підприємств до змін соціально-економічного середовища. Досліджувати як окремий самостійний елемент економіки їх почали лише в минулому столітті. Результати досліджень теоретичних та методологічних підходів до сутності інновацій, їх класифікації, проблеми інноваційної діяльності та інноваційного розвитку економіки відображені як у працях вітчизняних вчених: А. Асаула, О. Біловодської, В. Гейця, О. Дація, Б. Заблоцького, Т. Зінчук, Л. Нейкової, О. Лапка, С. Онишко, А. Пересади, С. Покропівного, П. Саблука, Ю. Морозова, Д. Черваньова, так і зарубіжних П. Друкера, Р. Нельсона, М. Мескона, Б. Санто, С. Уінтера, Р. Фостера, М. Хучека, Й. Шумпетера.

Отримані результати наукових досліджень таких вчених, як В. Андрійчук, І. Грабчук, С. Журавель, І. Кіцака, П. Храпійчук підтверджують ідею про інновацію як рушійну силу економічного розвитку галузі кормовиробництва та підкреслюють, що саме інновації є основою для проведення кардинальних економічних реформ.

*Науковий керівник: Зінчук Т.О. – д. е. н., професор